

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/92/2025
Identifikačné číslo spisu:	7117221957
Dátum vydania rozhodnutia:	18.06.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:7117221957.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu A. Z. S., narodeného XX. A.H. XXXX, E., E. XX, zastúpeného advokátom JUDr. Tomášom Polákom, Košice, Poštová 14, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Generálna prokuratúra SR, Bratislava, Štúrova 2, o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej pri výkone verejnej moci, vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. K3 - 7C/196/2018, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 11. februára 2025 sp. zn. 2Co/125/2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu Košiciach z 11. februára 2025 sp. zn. 2Co/125/2024 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě l š i e k o n a n i e .

Uznesenie Mestského súdu Košice zo 07. apríla 2025 č. k. K3-7C/196/2008 - 257 z r u š u j e .

Odôvodnenie

1. Mestský súd Košice (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 15. júla 2024 č. k. K3-7C/196/2018 - 200 rozhodol tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 5.000 eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. (I. výrok) V prevyšujúcej časti žalobu zamietla. (II. výrok) Žalobcovi priznáva voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. O výške tejto náhrady bude rozhodnuté samostatným uznesením. (III. výrok)

1.1. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že vykonaným dokazovaním mal súd hore uvedenými rozhodnutiami orgánov činných v trestnom konaní preukázané, že žalobcovi bolo uznesením vyšetrovateľa PZ z 2. 4. 2014 vznesené obvinenie na základe záväzného písomného pokynu dozorujúceho prokurátora za zločin marenia spravodlivosti spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 20 k § 344 ods. 1 písm. c), ods. 2 písm. d) Trestného zákona, proti ktorému žalobca podal sťažnosť 2. 4. 2014 písomne odôvodnenú 3. 4. 2014, o ktorej rozhodoval prokurátor krajskej prokuratúry uznesením z 19. 5. 2014, ktorým zrušil uznesenie vyšetrovateľa PZ o vznesení obvinenia žalobcovi, ako aj to, že žalobca bol 2. 4. 2014 o 7:50 hod. zadržaný príslušníkmi policajného zboru a vypočutý v procesnom postavení obvineného, 3. 4. 2014 podala prokurátorka okresnej prokuratúry návrh na vzatie žalobcu do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, o ktorom návrhu rozhodol sudca okresného súdu pre prípravné konanie uznesením zo 4. 4. 2014, ktorým návrhu

prokurátorky nevyhovel, žalobcu prepustil ihneď na slobodu a sťažnosť prokurátorky proti tomuto rozhodnutiu zamietol krajský súd uznesením z 8. 4. 2014.

1.2. Vyššie citovanými rozhodnutiami sudcu pre prípravné konanie a prokurátora krajskej prokuratúry mal súd preukázané, že obvinenie bolo žalobcovi vznesené v dôsledku pochybenia orgánov činných v trestnom konaní, keď z vykonaných a zabezpečených dôkazov nevyplýval dôvodný a dôkazmi relevantne podložený materiálny záver, že žalobca mal svojím konaním naplniť všetky zákonné znaky skutkovej podstaty spolupáchateľstva a zločinu marenia spravodlivosti. Rozhodnutie vyšetrovateľa PZ o vznesení obvinenia bolo na sťažnosť žalobcu zrušené prokurátorom krajskej prokuratúry, preto uznesenie o vznesení obvinenia žalobcovi je potrebné považovať za nezákonné rozhodnutie. Trestné stíhanie žalobcu trvalo od 2. 4. 2014, teda od vznesenia obvinenia do 3. 6. 2014 kedy bolo žalobcovi doručené rozhodnutie z 19. 5. 2014 o zrušení uznesenia o začatí trestného stíhania (skutkové tvrdenie žalobcu, ktoré nebolo sporné) teda dva mesiace.

1.3. Žalobca bol po vznesení obvinenia zadržaný policajtom PZ 2. 4. 2014 o 7:50 hod a zo zadržania prepustený na slobodu sudcom pre prípravné konanie 4. 4. 2014 po 16:45 hod., kedy bol ukončený jeho výsluch sudcom pre prípravné konanie a vydaný príkaz na jeho okamžité prepustenie zo zadržania. Jeho osobná sloboda tak bola obmedzená po dobu 3 dní. Keďže žalobca bol zadržaný v príčinnej súvislosti s obvinením, ktoré mu bolo vznesené nezákonne a dôvody väzby dané neboli, nezákonné bolo aj jeho zadržanie a obmedzenie jeho osobnej slobody od zadržania do prepustenia na slobodu.

1.4. Žalobca si uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch 10.000 eur, z toho 7.000 eur za nezákonné vznesenie obvinenia a následné vedenie trestného stíhania a 3.000 eur za nezákonné zadržanie a obmedzenie jeho osobnej slobody v cele predbežného zadržania, na ktorú je potrebné hľadiť ako na súčasť širšie chápaného pojmu škoda. Súd dospel k záveru, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadost'uchinením vzhľadom na nepriaznivé následky vzniknuté žalobcovi v jeho osobnom a pracovnom živote, a preto podľa vyššie citovaného ust. § 17 ods. 2 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z. priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch 5.000 eur, z toho 2.000 eur za nezákonné zadržanie a obmedzenie osobnej slobody od 2. 4. 2014 do 4. 4. 2014 a 3.000 eur za nezákonné trestné stíhanie od 2. 4. 2014 do 3. 6. 2014.

1.5. Nemajetková ujma je ujmou morálnou a vzniká už samotným zásahom orgánov činných v trestnom konaní do základných práv a slobôd fyzickej osoby, ak sa preukáže, že tento zásah nebol vo svojom výsledku v súlade s právom.

1.6. Pokiaľ súd priznal žalobcovi za jeho nezákonné zadržanie a obmedzenie osobnej slobody v cele predbežného zadržania náhradu nemajetkovej ujmy 2.000 eur, pri svojom rozhodnutí zohľadnil, že porušenie práva na osobnú slobodu garantovaného čl. 17 ods. 1 Ústavy SR je jedným z najzávažnejších zásahov do základných ľudských práv a slobôd fyzickej osoby a zároveň zásahom do práva na súkromný a rodinný život garantovaného čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, hore uvedenú dobu obmedzenia osobnej slobody žalobcu, psychickú záťaž, ktorú žalobca v súvislosti s uvedeným postupom orgánov činných v trestnom konaní prežíval vrátane obavy o svoje zdravie, keď v cele bol umiestnený s neznámou osobou majúcou zdravotný problém, nevediac, či nebola pod vplyvom omamných látok, čo mu bránilo spať, pričom bol zároveň pod 24-hodinovým monitoringom kamier, pri stále svietiacom ostrom svetle, a za zásah do jeho ľudskej dôstojnosti spôsobený postupom orgánov činných v trestnom konaní, keď žalobcu po jeho zadržaní a výsluchu ako obvineného v putách demonštratívne previedli celou budovou polície, znásobený tým, že je advokátom špecializujúcim sa na trestné právo, a teda osobou známou vyšetrovateľom, policajtom a zamestnancom H., expozitúra N. titulom výkonu svojho povolania. V prevyšujúcej časti jeho návrh zamietol majúc za to, že priznané odškodnenie je súladné s požiadavkou spravodlivosti v porovnaní s tým, že sumou 17.600 eur (predstavujúcou strop náhrady nemajetkovej ujmy v prejednávanej veci) štát odškodňuje smrť spôsobenú trestným činom a sumou 3.520 eur morálnu ujmu spôsobenú trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania. Zároveň súd zohľadnil judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, keď rozhodnutím vo veci sp. zn. 5Cdo/140/2019 z 24. 4. 2022, kde bol žalobcom advokát, dovolací súd skúmal výšku náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu trvajúcu 88 dní a náhradu 5.000 eur považoval za súladnú s požiadavkou spravodlivosti a rozhodnutím vo veci sp. zn. 7Cdo/263/2020 z 31. 3. 2022 dovolací súd svojim rozhodnutím redukoval náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu trvajúcu rok a 26 dní a trestné stíhanie trvajúce 3 roky a 6 mesiacov na sumu 15.000 eur.

1.7. Čo sa týka výšky žalobcovi priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie

3.000 eur, súd pri svojom rozhodnutí zohľadnil, že žalobca nikdy nebol právoplatne odsúdený za žiaden trestný čin, vedie a viedol bezúhonný život, dĺžku trestného stíhania dva mesiace, skutočnosť, že žalobca sa musel počas trestného stíhania podrobiť dvom úkonom trestného konania - výsluchu obvineného vyšetrovateľom a výsluchu sudcom v súvislosti s rozhodovaním o väzobnom stíhaní, negatívny vplyv trestného stíhania na jeho zdravotný stav, keď v príčinnej súvislosti s trestným stíhaním mal problémy so spánkom a bol nútený užívať lieky na spanie, psychickú záťaž, ktorú mu trestné stíhanie spôsobilo jednak v súvislosti s tým, že jeho manželka, rodičia a brat teda najbližšia rodina jeho trestné stíhanie zle znášali, ako aj v súvislosti s obavami o svoju profesijnú budúcnosť advokáta. Okrem tejto osobnostnej sféry bol žalobca poškodený aj vo sfére pracovnej a profesionálnej, keďže v rozhodnom období vykonával (a stále vykonáva) profesiu advokáta špecializujúceho sa na trestné právo a trestné stíhanie, o ktorom mali vedomosť vyšetrovatelia Národnej kriminálnej agentúry, expozitúra Východ, prokurátori okresnej a krajskej prokuratúry v Prešove, s ktorými prichádza do kontaktu pri výkone svojej práce, Slovenská advokátska komora, ktorej sa začatie trestného stíhania advokáta obligatórne oznamuje, predstavovalo objektívny zásah do jeho dôstojnosti, dobrej povesti a osobnej cti, keďže išlo o doposiaľ netrestanú osobu a každé trestné stíhanie sa odrazí na vnímaní osoby jej okolím. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol, keďže žalobca sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy aj za nepriaznivé následky vzniknuté v jeho rodinnom živote, a to za narušenie jeho vzťahu s manželkou, ktoré viedlo k rozvodu manželstva, čo však vykonaným dokazovaním preukázané nebolo, a preto nemôže byť odškodňované v rámci náhrady nemajetkovej ujmy žalobcu. Uvedená skutočnosť nevyplyva z rozvodového rozsudku, žalobca ani jeho manželka v rozvodovom konaní zadržanie a trestné stíhanie žalobcu v roku 2014 ani jeden neuviedli ako dôvod narušenia vzťahu medzi nimi, uvedené žalobca dokonca neuviedol ani v podanej žalobe, v kontexte čoho sa jeho tvrdenie javí ako účelové, pričom neobstoja ani dôvody uvedené v písomnom podaní žalobcu doručenom súdu 29. 5. 2024, keďže sudcovia Okresného súdu Košice II mali v čase rozvodového konania žalobcu vedomosť o trestnom stíhaní žalobcu zo žaloby v prejednávanej veci. Žalobca nepreukázal ani tvrdenie, že v príčinnej súvislosti s jeho trestným stíhaním sa zhoršilo jeho spánkové apnoe, čo je porucha spánku prejavujúca sa prerušovaním dýchania počas spánku vedúca k nedostatku kyslíka v tele, keď súdu predložil lekársku správu, v zmysle ktorej mu bolo ochorenie oficiálne diagnostikované v roku 2017, a teda nepreukázal, že uvedený zdravotný problém mal aj pred trestným stíhaním a hlavne, že práve v príčinnej súvislosti s trestným stíhaním došlo k jeho zhoršeniu. Žalobca nepreukázal ani obsah a rozsah tvrdenej medializácie jeho trestného stíhania v týždenníku R. a na blogu novinára H. Tiež pokiaľ sa žalobca domáhal náhrady nemajetkovej ujmy za zásah do svojej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti začatím a vedením trestného stíhania, súd musí prisvedčiť námietke žalovanej, že okrem viac-menej všeobecných skutkových tvrdení, že v pracovnej oblasti pociťoval iný prístup ľudí k nemu pri úkonoch, pojednávaniach; že vyšetrovateľ za prítomnosti ďalších advokátov zisťoval, či vzhľadom k prebiehajúcemu trestnému stíhaniu môže zastupovať klienta; že bol opakovane dotazovaný zo strany kolegov advokátov, sudcov, prokurátorov a vyšetrovateľov ako prebieha a ako to vyzerá s jeho trestným stíhaním; že bola zmarená časť úkonov týkajúcich sa jeho klientov v trestných veciach, lebo nebol na úkon predvolaný, ktoré žalovaná neučinila spornými a čo súd pri svojom rozhodnutí zohľadnil, žalobca netvrdil a nepreukázal, že by v dôsledku trestného stíhania bol negatívne vnímaný rodinnými príslušníkmi, blízkymi osobami, kolegami advokátmi, klientmi, orgánmi činnými v trestnom konaní, resp. inými osobami alebo stratil dôveru svojich klientov, teda že by bol v dôsledku trestného stíhania poškodený na svojej cti, dobrej povesti a dôstojnosti v rozsahu odôvodňujúcom vyššiu ako priznanú náhradu nemajetkovej ujmy, a preto v prevyšujúcej časti žalobu zamietol zohľadniac zároveň aj v tomto prípade hore uvedené náhrady, ktorými v rozhodnom období štát odškodňoval smrť spôsobenú trestným činom a morálnu ujmu spôsobenú trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.

1.8. K námietke žalovanej vznesenej v priebehu konania, že za ňu má konať Ministerstvo vnútra SR a nie Generálna prokuratúra SR súd uvádza, že v prejednávanej veci bola daná tak príslušnosť Ministerstva vnútra SR, a to podľa § 4 ods. 1 písm. b) bod 1 zákona č. 514/2003 Z. z., keďže prokurátor nezamietol sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa o vznesení obvinenia a nepodal v trestnej veci obžalobu, ako i Generálnej prokuratúry SR podľa § 4 ods. 1 písm. f) zákona č. 514/2003 Z. z., keďže vyšetrovateľ PZ vzniesol obvinenie na základe záväzného písomného pokynu prokurátora, a preto konať v mene štátu je oprávnená Generálna prokuratúra SR podľa § 4 ods. 1 písm. m) zákona č. 514/2003 Z. z. ako orgán

príslušný podľa písm. f), ktorý vo veci začal konať ako prvý, akceptujúc postúpenie žiadosti žalobcu o predbežné prerokovanie nároku ministerstvom vnútra.

1.9. Súd sa nestotožnil ani s námietkou žalovanej ohľadom maximálnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Táto je podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. vo výške 50-násobku minimálnej mzdy v rozhodnom období. Súd sa však musí zaoberať tým, v čom je nemajetková ujma žalobcu v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote spôsobená nezákonným rozhodnutím väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, respektíve s morálnou škodou spôsobenou trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.

1.10. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

1.11. Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

1.12. Žalobca sa podanou žalobou domáhal voči žalovanej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej pri výkone verejnej moci 10.000 eur, 7.000 eur titulom nezákonného trestného stíhania a 3.000 eur titulom nezákonného zadržania a obmedzenia jeho osobnej slobody. Pri rozhodovaní o trovách konania súd vychádzal zo skutočnosti, že nemajetková ujma sa z hľadiska rozhodovania o trovách konania vyznačuje určitými špecifikami. Pokiaľ majetkovú škodu možno vyčísliť a objektivizovať, v prípade nemajetkovej ujmy náhrada slúži na primerané odškodnenie zásahu do objektívne nemerateľných hodnôt, a preto určenie jej výšky spočíva do určitej miery na úvahe súdu. Pokiaľ výška plnenia závisí aj na úvahe súdu, nevedia strany výsledok sporu ovplyvniť, a tak prípadné nevyhovenie žalobe v celom jej rozsahu nemožno považovať za čiastočný neúspech. Nepriznanie náhrady nemajetkovej ujmy v celej uplatnenej výške preto nepredstavuje čiastočný procesný neúspech žalobcu, a je dôvodné v rozhodnutí o trovách konania aplikovať ust. § 255 ods. 1 CSP s tým, že pri vyčíslení výšky náhrady sa za hodnotu sporu považuje výška priznaného plnenia. Preto súd priznal žalobcovi podľa vyššie citovaného ust. § 255 ods. 1 CSP voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, tak ako je uvedené vo výroku III. rozsudku.

1.13. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej, rozsudkom z 11. februára 2025 sp. zn. 2Co/125/2024 rozhodol tak, že potvrdzuje rozsudok v napadnutom zaväzujúcom výroku a vo výroku o trovách konania. (výrok I.) Priznáva žalobcovi proti žalovanej náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. (výrok II.)

2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd vec prejednal na základe podaného odvolania podľa ust. § 385 ods. 1 CSP bez nariadenia pojednávania. Po konštatovaní, že odvolanie bolo podané včas a oprávnenou osobou preskúmal napadnuté výroky rozsudku ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379, a § 380 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je dôvodné čiastočne. Zamietavý výrok rozsudku súdu prvej inštancie nebol odvolaním napadnutý, preto nebol predmetom prieskumu odvolacím súdom a ostal právoplatný. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo zverejnené minimálne 5 dní pred vyhlásením na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach (§ 219 ods. 1, 2 CSP).

2.2. V prejednávanej veci odvolací súd dospel k záveru, že odvolacie dôvody nie sú naplnené. Rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý bol napadnutý odvolaním nemožno vytknúť, že by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov, alebo z prednesov účastníkov nevyplynuli a ani inak nevyšli za konania najavo alebo, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané. Tiež nebolo zistené, že by na zistený skutkový stav súd prvej inštancie aplikoval nesprávne zákonné ustanovenie alebo použité zákonné ustanovenie nesprávne vyložil. Súd vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, náležite zistil skutkový stav a vykonané dôkazy hodnotil v súlade so zákonom a z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam na ktorých založil aj svoje rozhodnutie, zo zisteného stavu vyvodil aj správny právny záver. Odôvodnenie rozhodnutia spĺňa kritériá riadneho odôvodnenia podľa § 220 ods. 2 CSP. Odvolacie námietky odvolateľky boli už predmetom dokazovania pred súdom prvej inštancie, ktorý sa s nimi vysporiadal pri rozhodovaní v danej veci. Ani

ďalšie skutočnosti uvedené v odvolaní neumožňujú odvolaciemu súdu prijať iné závery a nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, preto odvolací súd rozsudok napadnutý odvolaním ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

2.3. Poukazujúc na ustanovenie § 387 ods. 2 CSP odvolací súd konštatuje, že vecne správne sú dôvody rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorými dôvodmi sa aj odvolací súd stotožňuje a na tieto odkazuje. Na doplnenie s zvýraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd uvádza:

2.4. Podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky má každý právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu, či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom. Ústavný súd SR v náleze sp. zn. III. ÚS 754/2016 uviedol, že „všeobecné súdy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania širokou mierou uváženia a ich úvahy nemožno limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že vždy v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností vecí, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti (nemožno limitovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie porovnávaním odškodňovania bolesti či obetí trestných činov, pokiaľ všeobecnému súdu nepatrí právomoc posúdiť takúto zákonnú úpravu z hľadiska spoločenskej spravodlivosti). Významným je však i to, že z hľadiska ústavnoprávneho je zodpovednosť štátu v týchto prípadoch konštruovaná ako objektívna absolútna zodpovednosť (štát sa jej nemôže zbaviť). Tieto závery sú osobitne významné pre prípady rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom (orgánov) štátu, ktorý na druhej strane sám ako zákonodarca formuluje kritériá stanovenia ich výšky, a dokonca v dnes účinnom znení právnej úpravy stanovil zákonom ich hornú hranicu. Z tohto dôvodu musí byť poskytnutý všeobecným súdom ako osobitnej a nezávislej zložke štátnej moci široký autonómny priestor na realizáciu voľnej úvahy.

2.5. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu.

2.6. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. V tejto súvislosti poukazuje odvolací súd na súdnu judikatúru (4MCdo/15/2009), ktorá dôvodila, že zmyslom právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe) bola odčinená. V prejednávanej veci preto súd prvej inštancie správne aplikoval na daný prípad ust. § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. a správne posúdil zodpovednosť štátu ako zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím.

2.7. V tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav a stotožňuje sa so záverom súdu prvej inštancie, že trestné stíhanie predstavuje vážny zásah do osobnej slobody jednotlivca a vyvoláva aj negatívne dopady na jeho osobný život a životný osud. Trestné stíhanie zasiahlo do súkromného života žalobcu do jeho cti a dobrej povesti, a preto je spôsobilé obmedziť, či porušiť aj jeho práva na rešpektovanie a ochranu jeho súkromného a rodinného života, dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti, tak ako to zaručuje čl. 19 ods. 1, 2 Ústavy SR. Je teda nepochybné, že trestné stíhanie, ktoré bolo realizované v rozpore so zákonom, resp. ústavným poriadkom, je spôsobilé vyvolať vedľa vzniku materiálnej škody aj vznik nemateriálnej ujmy vo sfére osobnostných práv.

2.8. Súd prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu vykonal rozsiahle dokazovanie aj na zistenie skutočností, potrebných pre ustálenie výšky nemajetkovej ujmy. Odvolací súd vzhľadom na všetky konkrétne okolnosti, aj vzhľadom na výšku priznanej sumy dospel k záveru, že náhrada nemajetkovej ujmy priznaná žalobcovi je primeraná.

2.9. Aj keď zákon č. 514/2003 Z. z. neuvádza žiadne kritériá pre určenie náhrady nemajetkovej ujmy, ani žiadnu metodiku výpočtu, ani žiadne bodové ohodnotenie, na základe ktorého by sa výška priznávanej náhrady súdom určila, je treba určiť túto výšku na základe zákona podľa voľnej úvahy, ktorá však musí byť odôvodnená a musí mať svoje základy v zistenom skutkovom stave a musí byť limitovaná podľa ustanovenia § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. a § 5 ods. 1 zák. č. 215/2006 Z. z. účinného od 1. 7.

2013 do 30. 6. 2016.

2.10. Ak žalovaná sa domáhala, aby odvolací súd určil náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá bude zodpovedať zákonnej úprave a požadoval zohľadniť zákon č. 274/2017 Z. z., tak táto námietka je nedôvodná. Udalosť, s ktorou žalobca spája svoj nárok, nastala za účinnosti zák. č. 514/2008 Z. z. v čase, kedy ustanovenie § 17 ods. 4 odkazovalo na zákon č. 274/2017 Z. z. Súd prvej inštancie preto aplikoval na daný prípad správny právny predpis a aj ho správne vyložil, limit tam stanovený neprekročil. Zo žiadneho predpisu nevyplyva (a ani zo žalovanou uvedeného rozhodnutia NS SR) horný limit výšky náhrady nemajetkovej ujmy za jeden deň väzby, resp. obmedzenie slobody trestne stíhanej osoby. Aj podľa názoru odvolacieho súdu je pre priznanie nemajetkovej ujmy záväzný len horný limit, v tomto prípade 50-násobok minimálnej mzdy v roku 2014.

2.11. Každá fyzická osoba vníma zásah do svojich osobnostných práv inak, závisí to od jej osobnostného vybavenia, postavenia v spoločnosti, charakteru rodinného života, ale i pracovného uplatnenia. Je nespochybniteľné, že negatívny zásah do osobnostnej sféry pôsobí zraňujúco, individuálne a rozmanito u každej fyzickej osoby inak. Vzhľadom na to aj dôsledky zásahu do týchto osobnostných sfér života každého človeka sú vysoko individuálne. Na vyjadrenie rozsahu a intenzity ujmy, ktorú vyvolali zásahy do týchto oblastí súkromného, rodinného života je nepostačujúce (paušálne) prirovnanie s inými, i keď obdobnými prípadmi.

2.12. V tomto smere súd prvej inštancie skutočne podrobne a správne vyhodnotil uvedený zásah a námietky odvolateľky, že v mnohom v odôvodnení uvádza pocity a ujmy rodinných príslušníkov žalobcu nie sú relevantné. Ide predsa o osoby blízke, a žalobca vnímal ich pocity, trápilo ho to, prejavilo sa to v celej škále jeho života. Tiež správne vyhodnotil súd prvej inštancie zásah do kariérnej sféry žalobcu, dostatočne ho odôvodnil a námietky žalovanej v tomto smere považuje odvolací súd za účelové.

2.13. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd podľa § 387 ods. 1 CSP rozsudok v časti odvolaním napadnutého vyhovujúceho výroku a súvisiaceho výroku o trovách konania ako vecne správny potvrdil.

2.14. O nároku na náhradu trov celého konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1, 2 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. V tomto prípade nejde o neúspešného žalobcu, pretože mu bola priznaná časť ním uplatneného nároku, výška závisela od úvahy súdu. Odvolací súd tu poukazuje na správne posúdenie a rozhodnutie, ako aj zdôvodnenie súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania, s ktorým sa odvolací súd plne stotožňuje. Pri vyčíslení výšky náhrady trov konania bude súd vychádzať iba z prisúdenej sumy. Keďže bol žalovaný v odvolacom konaní neúspešný, trovy odvolacieho konania boli žalobcovi priznané v plnom rozsahu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolaiteľka“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila s poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, pretože rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a porušuje právo na spravodlivý proces z dôvodu, že právny záver odvolacieho súdu, ktorý odkazuje na rozsudok súdu prvého stupňa, ktorý je vnútorne rozporný a svojim odôvodnením porušuje právo na spravodlivý proces.

Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaná vidí v odklone napadnutého rozhodnutia od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, nakoľko rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

Za takúto právnu otázku dovolaiteľ považuje aplikáciu ustanovenia § 17 ods. 2, ods. 3 a ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. odvolacím súdom, kedy na zistený skutkový stav odvolací súd aplikoval správny právny predpis, avšak vyvodil z neho nesprávne právne závery, t. j. otázku určenia primeranej výšky nemajetkovej ujmy.

Porovnaním rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/140/2019 z 24. 04. 2022 s posudzovanou vecou je možné objektívne dospieť k nasledujúcim záverom:

- v oboch prípadoch išlo o osobu, ktorá mala v čase obmedzenia osobnej slobody postavenie advokáta -
- v oboch prípadoch boli o vedení trestného stíhania informovaní konkrétni vyšetrovatelia, prokurátori a Slovenská advokátska komora, ktorej sa začatie trestného stíhania advokáta obligatórne oznamuje,
- v rozhodnutí najvyššieho súdu sa žalobcovi zhoršila finančná situácia v dôsledku väzobného stíhania, pričom v posudzovanom prípade zhoršenie finančnej situácie v priebehu necelých troch dní zadržania preukázané nebolo,

- v rozhodnutí najvyššieho súdu žalobcovo väzobné stíhanie zle znášali jeho deti, v posudzovanom prípade uvedená skutočnosť preukázaná nebola,

- v rozhodnutí najvyššieho súdu žalobca následky vo sfére súkromného života nepreukázal a ani intenzitu závažnosti (napr. zdravotné problémy svoje alebo členov rodiny vzniknuté v súvislosti s výkonom väzby), čo nebolo preukázané ani v posudzovanom prípade,

- v rozhodnutí najvyššieho súdu následky v spoločenskom uplatnení a v profesijnom živote spočívali v tvrdení strate klientov počas väzby, keď nemohol vykonávať riadne svoju prácu, čo súd považoval za možné a pravdepodobné, avšak v posudzovanom prípade nebolo žalobcom tvrdené, že by jeho obmedzenie osobnej slobody, ktoré trvalo necelé 3 dni, bolo negatívne vnímané rodinnými príslušníkmi, blízkymi osobami, kolegami advokátmi, klientmi, orgánmi činnými v trestnom konaní, resp. inými osobami alebo že by v dôsledku 3 dní zadržania stratil dôveru svojich klientov a títo by s ním v dôsledku tohto vypovedali plnú moc,

- v rozhodnutí najvyššieho súdu bola žalobcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za väzbu trvajúcu 88 dní vo výške 5.000 eur, t. j. 56 eur za 1 deň väzby, pričom v posudzovanom prípade konajúce súdy za nezákonné zadržanie priznali žalobcovi za 1 deň zadržania, resp. obmedzenia osobnej slobody sumu vo výške 666 eur (t. j. o 610 eur na deň vyššiu, než bola priznaná v rozhodnutí najvyššieho súdu, na ktoré samy vo svojom odôvodnení odkazujú),

- viac-menej všeobecné tvrdenia žalobcu, ktoré následne prebral do svojho rozhodnutia súd prvej inštancie spočívajúce v psychickej záťaži žalobcu súvisiacej s postupom orgánov činných v trestnom konaní vrátane obáv o zdravie, keď na cele bol umiestnený s neznámou osobou majúcou zdravotný problém, nevediac, či nebola pod vplyvom omamných látok, čo mu bránilo spať, pričom bol zároveň pod 24-hodinovým monitoringom kamier, pri stále svietiacom ostrom svetle a predvedenie žalobcu po jeho zadržaní a výsluchu ako obvineného v putách celou budovou polície, nepredstavuje nič výnimočné, čo by nepociťovali a neprežívali aj iné osoby, ktoré osobne zažili pobyt v cele policajného zadržania, počas ktorého orgány činné v trestnom konaní realizujú im zákonom zverené kompetencie.

Z uvedeného je zrejmé, že výška priznanej nemajetkovej ujmy v sume 2.000 eur za nezákonné obmedzenie osobnej slobody (v trvaní necelých 3 dní) žalobcu nie je dôvodná a primeraná ani zo súdom vykonaného prehľadu aktuálnej judikatúry a doposiaľ priznávaných súm nemajetkových újm za deň obmedzenia osobnej slobody inými súdmi, ktorý uskutočnil v bode 47. odôvodnenia. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie, ktorým bola v obdobnom prípade priznaná niekoľkonásobne nižšia nemajetková ujma za 1 deň obmedzenia osobnej slobody, pričom náležite neodôvodnil, prečo uvedenú sumu v rozhodnutí najvyššieho súdu, ktorý sám citoval, nezohľadnil v posudzovanej veci.

Navyše, ani z ostatného odôvodnenia uvedeného v bode 47. rozsudku, nie je náležite zdôvodnená priznaná výška nemajetkovej ujmy vo výške 2.000 eur, ani aké konkrétne výnimočné okolnosti prípadu odôvodňovali priznanie sumy o 610 eur na deň vyššej (t. j. nárast o 1089 %), než vo vyššie citovanom obdobnom prípade. Skutočnosti, ktoré sú súdom uvádzané sú takého charakteru, ktoré prežíva prevažná väčšina osôb, ktorá je obmedzená na osobnej slobode a s vysokou pravdepodobnosťou obdobnú psychickú záťaž prežívala aj osoba žalobcu v konaní, na ktoré poukázal súd v bode 47. odôvodnenia.

Vzhľadom k uvedenému trpí rozhodnutie súdu prvej inštancie vadou nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti, keďže neposkytuje náležité a uspokojivé vysvetlenie, akým spôsobom súd dospel k záveru, že suma 2.000 eur za 3 dni zadržania je primeraná suma v tomto prípade a prečo práve v tomto prípade musela byť súdom priznaná suma niekoľko násobne vyššia ako suma priznaná v obdobnom prípade, na ktorý sám súd v bode 47. poukazuje.

Odvolací súd však rovnako ako súd prvej inštancie neuviedol žiadne výnimočné okolnosti prípadu, ktoré by odôvodňovali priznanie tak vysokej sumy za jeden deň zadržania, aká bola žalobcovi priznaná prvoinštančným súdom. Citácia učinená odvolacím súdom predstavuje len všeobecné konštatovanie, že nie je možné jednotlivé prípady mechanicky porovnávať, a je vždy potrebné brať zreteľ na konkrétne osobitosti prípadu. Tieto konkrétne osobitosti prípadu však ani súdom prvej inštancie ani odvolacím súdom neboli uvedené.

Vzhľadom na skutočnosť, že odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým žalobcovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2.000 eur za 3 dni zadržania (t. j. 666,66 eur za jeden deň zadržania), pričom v obdobnej veci bola priznaná osobe, ktorá strávila vo väzbe 88 dní, náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 5.000 eur (t. j. 56 eur za jeden deň väzby), bez toho, aby sa s takto neštandarde vysokou sumou nemajetkovej ujmy za jeden deň zadržania riadne vysporiadal, uviedol v

čom bol posudzovaný prípad iný a natoľko výnimočný, že bolo potrebné žalobcovi priznať tak značne vysokú sumu za jeden deň zadržania prevyšujúcu o 1089 % sumu, ktorá bola priznaná v obdobnom prípade, považuje žalovaná rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie za nonkonformné, ústavne neudržateľné, ignorujúce rozhodnutia súdov v obdobných veciach, a teda v celom rozsahu za arbitrárne.

Nad rámec uvedeného poukázala žalovaná vo svojom odvolaní aj na nález Ústavného súdu SR III. ÚS 754/2016, v ktorom sa vyjadril, že nepovažuje sa za neprimerané odškodnenie väzby vo výške 1.000 eur za mesiac jej trvania (t. j. 33,33 eur za jeden deň). Rovnako aj Najvyšší súd ČR v rozhodnutí sp. zn. 30Cdo/2357/2010 zo dňa 11. 01. 2012 uvádza, že adekvátnym odškodnením je čiastka v rozmedzí od 20 eur do 60 eur za deň. V prípade Winkler proti Slovenskej republike sťažovateľovi, ktorý bol nezákonne vo väzbe od 26. 05. 2005 do 15. 11. 2005 (6 mesiacov) EŠLP priznal z titulu nemajetkovej ujmy sumu 8.000 eur, Najvyšší súd SR vo veci sp. zn. 7Cdo/204/2018 potvrdil za 3 mesiace výkonu väzby matke maloletých odškodnenie 8.000 eur, vo veci sp. zn. 2Cdo/286/2001 väzba v trvaní 11 mesiacov 16.850 eur.

Odvolací súd sa s týmito argumentmi žalovanej vo svojom rozhodnutí vysporiadal výlučne vo všeobecnej rovine s odkazom na vyššie cit. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 754/2016 a s konštatovaním, že každá fyzická osoba vníma zásah do svojich osobnostných práv inak, závisí to od jej osobnostného vybavenia, postavenia v spoločnosti, charakteru rodinné života, ale i pracovného uplatnenia.

Vzhľadom na uvedené má žalovaná za to, že odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí nevyrovnal s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejednávanej veci obdobných prípadoch (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 31. mája 2007 sp. zn. 4Cdo/177/2005, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 13/2009, rozsudok EŠLP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler vs. Slovenská republika).

Uplatnenie voľnej úvahy sa nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu mimo rámec akejkoľvek kontroly. Výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je určovaná základnými zákonnými kritériami, a to predovšetkým závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami, za ktorých k porušeniu práva došlo. Uvedené skutočnosti, kedy sa súdy oboch stupňov zaoberali hľadiskami zákona č. 514/2003 Z. z. uvedenými v ustanovení § 17 ods. 3 len v rovine ich vymenovania bez reálneho skúmania ich naplnenia, ktoré by malo základ vo vykonanom dokazovaní zakladá nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdov, ktorá nemôže z pohľadu presvedčivosti, ale ani vecnej správnosti rozhodnutia popri sebe obstáť, v takom prípade zakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorú si odvolací súd nevšimol a nedošlo k jej odstráneniu, pokiaľ postupoval podľa § 387 CSP.

Nesprávne právne posúdenie rozhodnutia odvolacieho súdu o výške priznanej náhrady napokon treba vidieť aj v tom, že nie je zrejmé ako súdy k prisúdenej sume dospeli, napríklad na základe akého výpočtu. I keď výška nemateriálnej ujmy je predmetom úvahy súdu, táto úvaha sa musí opierať o preskúmateľné hľadiská. Právne závery prvoinštančného aj odvolacieho súdu nie sú nálezite podložené zohľadnením právnych záverov, ku ktorým dospel Najvyšší súd SR vo svojej rozhodovacej praxi ako aj samotná judikatúra EŠLP.

V rozhodnutí z 27. apríla 2006 sp. zn. 4Cdo/171/2005 najvyšší súd konštatoval, že i keď je výška zadosťučinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkoľvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa a ktoré by napríklad pri porovnaní „odškodnenia“ zásahu do práva na ochranu osobnosti s „odškodňovaním“ zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napríklad ujmy na zdraví či dokonca živote) bagatelizovať.

V rozhodnutí z 31. júla 2012 sp. zn. 6Cdo/37/2012 dovolací súd dospel k záveru, že súd je povinný pri svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejednávanej veci obdobných veciach (v tomto rozhodnutí dovolací súd poukázal na nález ústavného súdu zo 06. decembra 2006 sp. zn. III. ÚS 147/06 a tiež na rozsudok EŠLP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler vs. Slovenská republika).

Najvyšší súd v rozhodnutí z 30. septembra 2013 sp. zn. 6MCdo/15/2012 dospel k záveru, podľa ktorého

určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorý by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu...súd sa musí zaoberať napríklad aj otázkami, v čom je nemajetková ujma žalobcu v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote spôsobená nezákonným rozhodnutím väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, respektíve s morálnou škodou spôsobenou trestným činom znásilneniam sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.

Z vyššie uvedeného je teda zrejmé, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a ESLP, keď bez náležitého preukázania akýchkoľvek dôkazov vzniku škody, príčinnej súvislosti vzniku škody a nezákonného rozhodnutia, iba na základe vlastných úvah priznal súd žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 666,66 eur za jeden deň zadržania a 1.500 eur za jeden mesiac trestného stihania.

Zastávam názor, že ak škoda vznikla vydaním uznesenia o vznesení obvinenia v roku 2014, tak sa má vychádzať z minimálnej mzdy v roku 2014, v ktorom suma mesačnej minimálnej mzdy predstavovala 352 eur. Najvyššia možná priznaná výška nemajetkovej ujmy v tomto prípade teda nesmie byť vyššia ako desaťnásobok tejto sumy, čo predstavuje sumu 3.520 eur. Rozsudok odvolacieho súdu a ani rozsudok súdu prvej inštancie neargumentuje žiadnymi okolnosťami, ktoré by žalobca bol preukázal, a ktoré by bolo možné považovať za tak výnimočné okolnosti prípadu, na základe ktorých by bolo možné eventuálne uvažovať o priznaní nemajetkovej ujmy nad zákonný limit 3.520 eur.

Napriek uvedenému súd prvej inštancie, vzhľadom na uvedené závery uzavrel, že priznanie peňažného zadostučinenia v celkovej výške 5.000 eur je primerané (bod 74.), čo predstavuje o 1.480 eur viac, než suma desaťnásobku sumy mesačnej minimálnej mzdy v roku 2014. V čom bol prejednávaný prípad natoľko osobitý, že si vyžadoval priznať nemajetkovú ujmu o 42 % vyššiu než je zákonný limit však nebolo súdmi dostatočne odôvodnené.

Uvedeným konaním sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu a jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch predstavuje jedno z parciálnych a relatívne samostatných prostriedkov na ochranu osobnosti. Vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia (ospravedlnenie) ako rýdzo osobné právo nestačí na zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv.

Napriek tomu, že ide o satisfakciu v oblasti nemateriálnych osobnostných práv, jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom má za následok, že ide o osobné právo majetkovej povahy.

Z uvedených rozhodnutí nie je zrejmé, akými úvahami sa súdy riadili, keď dospeli k záveru, že morálna satisfakcia v danom prípade nepostačí.

3.2. S poukazom na všetky uvedené skutočnosti v tomto dovolaní považujeme podanie dovolania za prípustné podľa § 420 písm. f), § 421 ods. 1 písm. a) CSP a dostatočne odôvodnené nepreskúmateľnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu a porušením práva na spravodlivý proces, ako aj dostatočne odôvodnené odklonom odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

3.3. Z vyššie uvedených dôvodov navrhujem, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v plnom rozsahu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedol, že v zmysle prezentovaných dôvodov a skutočností považuje žalobca dovolanie žalovanej zo dňa 12. 05. 2025 proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 11. 02. 2025 sp. zn. 2Co/125/2024, v celom rozsahu za nedôvodné, nenapĺňajúce dovolacie dôvody v zmysle ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku, a preto navrhuje, aby dovolací súd dovolanie žalovanej zamietol a priznal žalobcovi trovy dovolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f) CSP) zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z väd uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“

rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá aj jeho dôvodnosť.

6. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

7. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide, napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené zo zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

8. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

9. Z ustanovenia § 387 ods. 3 CSP vyplýva, že odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami/námietkami uvedenými v odvolaní.

10. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. García Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

11. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil

zistený skutkový stav.

12. V preskúmvanej veci došlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom odvolacieho súdu k naplneniu znakov vady podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcej v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia v podstatnej otázke, od ktorej záviselo správne rozhodnutie veci.

13. Prvostupňový súd uviedol v bodoch:

45. Žalobca si uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch 10.000 eur, z toho 7.000 eur za nezákonné vznesenie obvinenia a následné vedenie trestného stíhania a 3.000 eur za nezákonné zadržanie a obmedzenie jeho osobnej slobody v cele predbežného zadržania, na ktorú je potrebné hľadiť ako na súčasť širšie chápaného pojmu škoda. Súd dospel k záveru, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadost'učinením vzhľadom na nepriaznivé následky vzniknuté žalobcovi v jeho osobnom a pracovnom živote, a preto podľa vyššie citovaného ust. § 17 ods. 2 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z. priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch 5.000 eur, z toho 2.000 eur za nezákonné zadržanie a obmedzenie osobnej slobody od 2. 4. 2014 do 4. 4. 2014 a 3.000 eur za nezákonné trestné stíhanie od 2. 4. 2014 do 3. 6. 2014.

47. Pokiaľ súd priznal žalobcovi za jeho nezákonné zadržanie a obmedzenie osobnej slobody v cele predbežného zadržania náhradu nemajetkovej ujmy 2.000 eur, pri svojom rozhodnutí zohľadnil, že porušenie práva na osobnú slobodu garantovaného čl. 17 ods. 1 Ústavy SR je jedným z najzávažnejších zásahov do základných ľudských práv a slobôd fyzickej osoby a zároveň zásahom do práva na súkromný a rodinný život garantovaného čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, hore uvedenú dobu obmedzenia osobnej slobody žalobcu, psychickú záťaž, ktorú žalobca v súvislosti s uvedeným postupom orgánov činných v trestnom konaní prežíval vrátane obavy o svoje zdravie, keď v cele bol umiestnený s neznámou osobou majúcou zdravotný problém, nevediac, či nebola pod vplyvom omamných látok, čo mu bránilo spať, pričom bol zároveň pod 24-hodinovým monitoringom kamier, pri stále svietiacom ostrom svetle, a za zásah do jeho ľudskej dôstojnosti spôsobený postupom orgánov činných v trestnom konaní, keď žalobcu po jeho zadržaní a výsluchu ako obvineného v putách demonštratívne previedli celou budovou polície, znásobený tým, že je advokátom špecializujúcim sa na trestné právo, a teda osobou známou vyšetrovateľom, policajtom a zamestnancom H., expozitúra N.L. titulom výkonu svojho povolania. V prevyšujúcej časti jeho návrh zamietol majúci za to, že priznané odškodnenie je súladné s požiadavkou spravodlivosti v porovnaní s tým, že sumou 17.600 eur (predstavujúcou strop náhrady nemajetkovej ujmy v prejednávanej veci) štát odškodňuje smrť spôsobenú trestným činom a sumou 3.520 eur morálnu ujmu spôsobenú trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania. Zároveň súd zohľadnil judikaturu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, keď rozhodnutím vo veci sp. zn. 5Cdo/140/2019 z 24. 4. 2022, kde bol žalobcom advokát, dovolací súd skúmal výšku náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu trvajúcu 88 dní a náhradu 5.000 eur považoval za súladnú s požiadavkou spravodlivosti a rozhodnutím vo veci sp. zn. 7Cdo/263/2020 z 31. 3. 2022 dovolací súd svojim rozhodnutím redukoval náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu trvajúcu rok a 26 dní a trestné stíhanie trvajúce 3 roky a 6 mesiacov na sumu 15.000 eur.

48. Čo sa týka výšky žalobcovi priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie 3.000 eur, súd pri svojom rozhodnutí zohľadnil, že žalobca nikdy nebol právoplatne odsúdený za žiaden trestný čin, vedie a viedol bezúhonný život, dĺžku trestného stíhania dva mesiace, skutočnosť, že žalobca sa musel počas trestného stíhania podrobiť dvom úkonom trestného konania - výsluchu obvineného vyšetrovateľom a výsluchu sudcom v súvislosti s rozhodovaním o väzobnom stíhaní, negatívny vplyv trestného stíhania na jeho zdravotný stav, keď v príčinnej súvislosti s trestným stíhaním mal problémy so spánkom a bol nútený užívať lieky na spanie, psychickú záťaž, ktorú mu trestné stíhanie spôsobilo jednak v súvislosti s tým, že jeho manželka, rodičia a brat teda najbližšia rodina jeho trestné stíhanie zle znášali, ako aj v súvislosti s obavami o svoju profesijnú budúcnosť advokáta. Okrem tejto osobnostnej sféry bol žalobca poškodený aj vo sfére pracovnej a profesionálnej, keďže v rozhodnom období vykonával (a stále vykonáva) profesiu advokáta špecializujúceho sa na trestné právo a trestné stíhanie, o ktorom mali vedomosť vyšetrovatelia Národnej kriminálnej agentúry, expozitúra Východ, prokurátori okresnej a krajskej prokuratúry v Prešove, s ktorými prichádza do kontaktu pri výkone svojej práce, Slovenská advokátska komora, ktorej sa začatie trestného stíhania advokáta obligatórne oznamuje, predstavovalo objektívny zásah do jeho dôstojnosti, dobrej povesti a osobnej cti,

keďže išlo o doposiaľ netrestanú osobu a každé trestné stíhanie sa odrazí na vnímaní osoby jej okolím. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol, keďže žalobca sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy aj za nepriaznivé následky vzniknuté v jeho rodinnom živote, a to za narušenie jeho vzťahu s manželkou, ktoré viedlo k rozvodu manželstva, čo však vykonaným dokazovaním preukázané nebolo, a preto nemôže byť odškodňované v rámci náhrady nemajetkovej ujmy žalobcu. Uvedená skutočnosť nevyplýva z rozvodového rozsudku, žalobca ani jeho manželka v rozvodovom konaní zadržanie a trestné stíhanie žalobcu v roku 2014 ani jeden neuviedli ako dôvod narušenia vzťahu medzi nimi, uvedené žalobca dokonca neuviedol ani v podanej žalobe, v kontexte čoho sa jeho tvrdenie javí ako účelové, pričom neobstoja ani dôvody uvedené v písomnom podaní žalobcu doručenom súdu 29. 5. 2024, keďže sudcovia Okresného súdu Košice II mali v čase rozvodového konania žalobcu vedomosť o trestnom stíhaní žalobcu zo žaloby v prejednávanej veci. Žalobca nepreukázal ani tvrdenie, že v príčinnej súvislosti s jeho trestným stíhaním sa zhoršilo jeho spánkové apnoe, čo je porucha spánku prejavujúca sa prerušovaním dýchania počas spánku vedúca k nedostatku kyslíka v tele, keď súdu predložil lekársku správu, v zmysle ktorej mu bolo ochorenie oficiálne diagnostikované v roku 2017, a teda nepreukázal, že uvedený zdravotný problém mal aj pred trestným stíhaním a hlavne, že práve v príčinnej súvislosti s trestným stíhaním došlo k jeho zhoršeniu. Žalobca nepreukázal ani obsah a rozsah tvrdenej medializácie jeho trestného stíhania v týždenníku R. a na blogu novinára H. Tiež pokiaľ sa žalobca domáhal náhrady nemajetkovej ujmy za zásah do svojej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti začatím a vedením trestného stíhania, súd musí prisvedčiť námietke žalovanej, že okrem viac-menej všeobecných skutkových tvrdení, že v pracovnej oblasti pociťoval iný prístup ľudí k nemu pri úkonoch, pojednávaníach; že vyšetrovateľ za prítomnosti ďalších advokátov zisťoval, či vzhľadom k prebiehajúcej trestnému stíhaniu môže zastupovať klienta; že bol opakovane dotazovaný zo strany kolegov advokátov, sudcov, prokurátorov a vyšetrovateľov ako prebieha a ako to vyzerá s jeho trestným stíhaním; že bola zmarená časť úkonov týkajúcich sa jeho klientov v trestných veciach, lebo nebol na úkon predvolaný, ktoré žalovaná neučinila spornými a čo súd pri svojom rozhodnutí zohľadnil, žalobca netvrdil a nepreukázal, že by v dôsledku trestného stíhania bol negatívne vnímaný rodinnými príslušníkmi, blízkymi osobami, kolegami advokátmi, klientmi, orgánmi činnými v trestnom konaní, resp. inými osobami alebo stratil dôveru svojich klientov teda že by bol v dôsledku trestného stíhania poškodený na svojej cti, dobrej povesti a dôstojnosti v rozsahu odôvodňujúcom vyššiu ako priznanú náhradu nemajetkovej ujmy, a preto v prevyšujúcej časti žalobu zamietol zohľadniac zároveň aj v tomto prípade hore uvedené náhrady, ktorými v rozhodnom období štát odškodňoval smrť spôsobenú trestným činom a morálnu ujmu spôsobenú trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.

50. Súd sa nestotožnil ani s námietkou žalovanej ohľadom maximálnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Táto je podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. vo výške 50-násobku minimálnej mzdy v rozhodnom období. Súd sa však musí zaoberať tým, v čom je nemajetková ujma žalobcu v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote spôsobená nezákonným rozhodnutím väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, respektíve s morálnou škodou spôsobenou trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.

14. Odvolací súd vo svojom rozsudku uviedol v bodoch:

30. Aj keď zákon č. 514/2003 Z. z. neuvádza žiadne kritériá pre určenie náhrady nemajetkovej ujmy, ani žiadnu metodiku výpočtu, ani žiadne bodové ohodnotenie na základe ktorého by sa výška priznávanej náhrady súdom určila, je treba určiť túto výšku na základe zákona podľa voľnej úvahy, ktorá však musí byť odôvodnená a musí mať svoje základy v zistenom skutkovom stave a musí byť limitovaná podľa ustanovenia § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. a § 5 ods. 1 zák. č. 215/2006 Z. z. účinného od 1. 7. 2013 do 30. 6. 2016.

31. Ak žalovaná sa domáhala, aby odvolací súd určil náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá bude zodpovedať zákonnej úprave a požadoval zohľadniť zákon č. 274/2017 Z. z., tak táto námietka je nedôvodná. Udalosť, s ktorou žalobca spája svoj nárok, nastala za účinnosti zák. č. 514/2008 Z. z. v čase, kedy ustanovenie § 17 ods. 4 odkazovalo na zákon č. 274/2017 Z. z. Súd prvej inštancie preto aplikoval na daný prípad správny právny predpis a aj ho správne vyložil, limit tam stanovený neprekročil. Zo žiadneho predpisu nevyplýva (a ani zo žalovanou uvedeného rozhodnutia NS SR) horný limit výšky náhrady nemajetkovej ujmy za jeden deň väzby, resp. obmedzenie slobody trestne stíhanej

osoby. Aj podľa názoru odvolacieho súdu je pre priznanie nemajetkovej ujmy záväzný len horný limit, v tomto prípade 50-násobok minimálnej mzdy v roku 2014.

33. V tomto smere súd prvej inštancie skutočne podrobne a správne vyhodnotil uvedený zásah a námietky odvolateľky, že v mnohom v odôvodnení uvádza pocity a ujmy rodinných príslušníkov žalobcu nie sú relevantné. Ide predsa o osoby blízke, a žalobca vnímal ich pocity, trápilo ho to, prejavilo sa to v celej škále jeho života. Tiež správne vyhodnotil súd prvej inštancie zásah do kariérnej sféry žalobcu, dostatočne ho odôvodnil a námietky žalovanej v tomto smere považuje odvolací súd za účelové.

15. Z uvedeného vyplýva, že nie je zrejmé ako súdy nižších inštancií dospeli k výške priznanej náhrady, na základe akého výpočtu, i keď výška nemateriálnej ujmy je predmetom úvahy súdu, táto úvaha sa musí opierať o preskúmateľné hľadiská. Právne závery prvoinštančného aj odvolacieho súdu nie sú náležite podložené zohľadnením právnych záverov, ku ktorým dospel Najvyšší súd SR vo svojej rozhodovacej praxi, ako aj samotná judikatúra ESLP (rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/140/2019, sp. zn. 4Cdo/171/2005, sp. zn. 6Cdo/37/2012, sp. zn. 6MCdo/15/2012).

15.1. Uplatnenie voľnej úvahy sa nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu mimo rámec akejkoľvek kontroly. Výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je určená základnými zákonnými kritériami, a to predovšetkým závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami, za ktorých k porušeniu práva došlo. Uvedené skutočnosti, kedy sa súdy oboch stupňov zaoberali hľadáskami zákona č. 514/2003 Z. z. uvedenými v ustanovení § 17 ods. 3 len v rovine ich vymenovania bez reálneho skúmania ich naplnenia, ktoré by malo základ vo vykonanom dokazovaní zakladá nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdov, ktorá nemôže z pohľadu presvedčivosti, ale ani vecnej správnosti rozhodnutia popri sebe obstáť, v takom prípade zakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorú si odvolací súd nevšimol a nedošlo k jej odstráneniu, pokiaľ postupoval podľa § 387 CSP.

16. Odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu je pre nezrozumiteľnosť dôvodov nepreskúmateľné, a to do takej miery, že nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP. Váda tejto povahy je dôvodom, ktorý zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho dôvodnosť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu.

17. So zreteľom na uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil, ako aj zrušil súvisiace uznesenie o trovách konania, a to uznesenie Mestského súdu Košice zo 07. apríla 2025 č. k. K3-7C/196/2018-257 a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP).

18. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie prípustný opravný prostriedok.